

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Wijziging Regeling vergoeding waterschapsverkiezingen

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Directe belanghebbenden:

- o Waterschappen
- o Gemeenten

Indirect belanghebbenden:

- o Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- o Unie van Waterschappen
- o Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- o Ministerie van Binnenlandse Zaken

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

- o Waterschappen: Dijkgraven, AB-leden, DB-leden
- o Gemeenten: Burgemeesters, wethouders, gemeenteraadsleden
- o Ministerie van IenW, Ministerie van BZK, Unie van Waterschappen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten: Hoog ambtelijk, bestuursadviseurs, beleidsmedewerkers, juridisch adviseurs

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

De Regeling vergoedingen waterschapsverkiezingen is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Via hen is de Regeling voorgelegd aan de waterschappen en gemeenten. Daarnaast vindt een internetconsultatie plaats.

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

a) Wat is het probleem?

De waterschappen zijn een vergoeding aan de gemeenten verschuldigd voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen. Door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (verder: VNG) is aangegeven dat de meerkosten van gemeenten voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen hoger zijn dan de in 2024 op grond van de Regeling vergoedingen waterschapsverkiezingen (verder: regeling) geïndexeerde vergoeding van € 13,1 miljoen voor de waterschapsverkiezingen van 2027.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

In opdracht van de VNG en de Unie van Waterschappen (verder: Unie) heeft Cebeon een onderzoek uitgevoerd. Daarin komt naar voren dat de meerkosten van gemeenten voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen van 2027 inderdaad hoger zijn dan eerder vastgesteld en dat de daadwerkelijke meerkosten € 15,1 miljoen bedragen. Dat is een verschil van € 2,0 miljoen. De oorzaken hiervan zijn met name:

- kostenstijgingen die hoger zijn dan de in de regeling bepaalde indexering (consumentenprijsindex);
- de stijging van het aantal kiesgerechtigden (van 13,9 miljoen in 2019 naar 14,5 miljoen in 2023) waarmee (nog) geen rekening is gehouden;
- nieuwe wet- en regelgeving en procedures die van invloed zijn op het verkiezingsproces.

Artikel 98, tweede lid, eerste volzin, van de Waterschapswet bepaalt dat elk waterschap aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (verder: minister) een vergoeding is verschuldigd voor de kosten van gemeenten vanwege de organisatie van de waterschapsverkiezingen. De huidige regels om de hoogte van de verschuldigde vergoeding te bepalen, voldoen niet in de huidige regeling. Daarom is het noodzakelijk de regeling te wijzigen.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Door de gestegen kosten ontvangen gemeenten nu in totaal € 2,0 miljoen te weinig van de waterschappen voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Per 1 november 2020 is de Regeling vergoedingen waterschapsverkiezingen in werking getreden. Deze regeling is toen opgesteld in nauwe samenwerking met de VNG, de Unie en de waterschappen. Met de regeling werd beoogd te komen tot een instrument dat voor meerdere opvolgende waterschapsverkiezingen kon worden gebruikt. In de praktijk is nu gebleken dat de in de regeling bepaalde indexering onvoldoende is om de kostenstijgingen in voldoende mate mee te nemen, waardoor gemeenten te weinig vergoeding ontvangen voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen. Voor de waterschapsverkiezingen van 2027 wordt dit opgelost door de regeling te wijzigen. Voor de waterschapsverkiezingen

van 2031 en verder, wordt een nieuw traject gestart met de VNG en de Unie om tot een regeling te komen die wel meerjarig kan worden gebruikt.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als de regeling niet wordt aangepast, ontvangen gemeenten in totaal € 2,0 miljoen te weinig van de waterschappen voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen van 2027.

2. Wat is het beoogde doel?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De vergoedingen die de waterschappen betalen moeten de meerkosten voor de waterschapsverkiezingen dekken.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

De VNG en de Unie hebben de minister gevraagd de regeling te wijzigen en de bijdragen van de waterschappen in 2026 en 2027 te verhogen met jaarlijks € 1,0 miljoen. Hiermee hebben de 21 waterschappen ingestemd tijdens de Ledenvergadering van de Unie van 4 juli 2025. Dat er onderzoek zou worden uitgevoerd naar de meerkosten van de waterschapsverkiezingen was al aangekondigd aan de 21 waterschappen. Namelijk bij het toesturen van de beschikkingen voor vergoedingen voor de waterschapsverkiezingen van 2027. Gezien het verzoek en de hiervoor genoemde instemming met deze tussentijdse verhoging door alle waterschappen, wordt de regeling gewijzigd.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Niet van toepassing.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Niet van toepassing.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Door de wijziging van de regeling zijn waterschappen in de periode van 2026 tot en met 2027 een extra vergoeding verschuldigd van in totaal € 2,0 miljoen. Deze verschuldigde extra vergoeding wordt over de waterschappen omgeslagen op basis van de verhoudingen tussen de aantallen kiesgerechtigde ingezetenen van de waterschappen voor de laatstgehouden waterschapsverkiezingen (artikel 1, derde lid).

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Niet van toepassing.

5. Wat is de voorkeursoptie?

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?

Wijziging van de Regeling vergoedingen waterschapsverkiezingen, zodat de bijdragen van de waterschappen in 2026 en 2027 worden verhoogd met jaarlijks € 1,0 miljoen. Zo vergoeden zij hiermee de meerkosten die gemeenten moeten maken voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen.

- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

De regeling is doeltreffend en doelmatig omdat deze alleen ziet op de vergoeding van de meerkosten van in totaal € 2,0 miljoen voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen (zoals is gebleken uit het Cebeon-onderzoek). Op grond van artikel 98, tweede lid, laatste volzin, van de Waterschapswet betalen de waterschappen de verschuldigde vergoedingen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Hij stelt op basis van de door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bij beschikking vastgestelde vergoedingen een Rijksfactuur per waterschap op en brengt de bedragen in rekening bij de waterschappen. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties boekt het bedrag van € 2,0 miljoen voor de jaren 2026 en 2027 over naar de begroting van het gemeentefonds, zodat de middelen via de algemene uitkering van het gemeentefonds aan gemeenten kunnen worden uitgekeerd. De regeling is daarmee uitvoerbaar en zorgt niet voor een grote regeldruk. Er is geen sprake van brede

maatschappelijke impact. Wel heeft de regeling gevolgen voor de 21 waterschappen, nu zij gezamenlijk in totaal € 2,0 miljoen meer moeten betalen voor de waterschapsverkiezingen van 2027. Zoals aangegeven, hebben alle 21 waterschappen hiermee op 4 juli 2025 ingestemd.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Er is geen steun voor deze verhoging.

- d) Hoe ziet de voorgenenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Er is geen monitoring of evaluatie van deze specifieke regeling voorzien, omdat deze alleen betrekking heeft op de waterschapsverkiezingen van 2027. Wel wordt in nauwe samenwerking met de VNG, de Unie en de 21 waterschappen een nieuwe regeling opgesteld voor de waterschapsverkiezingen van 2031 en verder. Hierbij worden de ervaringen naar aanleiding van de Regeling vergoedingen waterschapsverkiezingen en de uitkomsten van het Cebeon-onderzoek meegenomen.